

Saara Hyrkkö vihr ym.

Kirjallinen kysymys seksuaali- ja lisääntymisterveyden osuudesta humanitaarisessa avussa

Eduskunnan puhemiehelle

Erilaisten kriisien keskellä elää enemmän ihmisiä kuin koskaan. Yli 16 prosenttia maailman ihmisistä elää maassa, johon vaikuttaa joko luonnonkatastrofi tai aseellinen kriisi. Humanitaarisen avun tarkoitus on tuoda kriisitilanteeseen joutuneille turvaa ja suojaa.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut ovat osa humanitaarista apua. Palvelut pelastavat ihmishenkiä ja ehkäisevät kestämatöntä inhimillistä kärsimystä. Kriisialueilla ja pakolaisleireillä asuvien naisten ja tyttöjen henki on välittömässä vaarassa, jos heille ei pystytä turvaamaan seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluja.

Kriisitilanteissa seksuaali- ja sukupuoliutunut väkivalta lisääntyy, ehkäisyn tarve kasvaa ja raskaus ja synnytys ovat hengenvaarallisia. Joka päivä 500 naista ja tyttöä kuolee raskauden ja synnytyksen aiheuttamiin komplikaatioihin kriisialueilla. Kriiseissä korostuu myös rakenteellinen väkivalta — esimerkiksi haitalliset perinnäistavat, kuten lapsiavioliitot ja sukuelinten silpominen lisääntyvät.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden avulla väkivaltaa kokeneet voidaan tunnistaa ja heitä voidaan auttaa. Palvelut ovat myös keino tuoda turvaa sitä hakeville naisille ja tytöille, jotka pelkäävät joutuvansa väkivallan uhriksi. Esimerkiksi YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPA on perustanut turvakoteja pakolaisleireille ja kriisimaihin, kuten Jemeniin. Myös Afganistanissa UNFPA:n työ keskittyy naisten, tyttöjen ja nuorten suojelemiseen väkivallalta ja seksuaaliterveyspalveluiden tarjoamiseen.

Lisäksi haurailta alueilla ja kriisimaissa toimivien perhesuunnittelu- ja naisjärjestöjen rooli on tärkeä: näillä järjestöillä on jo valmiiksi kontaktit paikalliseen väestöön, he ovat paikalla kriisin tapahtuessa ja jäävät maahan myös kriisin jälkeen. Paikallisten järjestöjen tukeminen on arvokasta jo itsessään, mutta tukee samalla ns. kolmoisnexus-ajattelua (humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhantyön keskinäisriippuvuus ja yhteensovittaminen) sekä puolustaa kansalaisyhteiskunnan asemaa.

Suomen humanitaarisen avun linjaus on nostanut seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeudet vahvasti humanitaarisen apunsa ytimeen. Siitä huolimatta Suomen humanitaariseen apuun käytetystä rahoituksesta vain vajaa 4 % kohdentuu tämän agendan edistämiseen.

Kirjallinen kysymys KK 625/2021 vp

Yksi Suomen kehitysyhteistyötuen kohteista on ollut MSI Afganistan, joka on vuodesta 2002 asti tarjonnut varsinkin kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleville naisille, tytöille ja nuorille seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluja sekä lasten terveyspalveluja. MSI Afganistan on onnistunut pitämään yli 30 klinikkaansa ja osan liikkuvista klinikoistaan toiminnassa myös Talibanin valtaannousun jälkeen. Työ on siirtynyt laajemmasta terveyssektorin kehityksestä humanitaariseksi, elintärkeitä seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluja tarjoavaksi toiminnaksi.

Afganistaniin kohdennetun kehitysyhteistyörahoituksen jäädytyksen myötä Suomen tuki myös MSI Afganistanille on loppunut ja klinikoiden toiminta on ollut vaikeuksissa. Tästä kärsivät kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat afganistanilaiset naiset ja tytöt. Suomen tulee etsiä keinoja tukea tätä elintärkeää seksuaali- ja lisääntymisterveyteen kohdistuvaa humanitaarista työtä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä Suomi aikoo tehdä täyttääkseen humanitaarisen avun linjaukseen kirjatut lupaukset seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämisestä humanitaarisessa työssä ja

miten Suomi aikoo turvata kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien afganistanilaisten naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelujen jatkumisen?

Helsingissä 9.11.2021

Saara Hyrkkö vihr
Satu Hassi vihr
Eva Biaudet r
Merja Kyllönen vas
Iiris Suomela vihr
Saara-Sofia Sirén kok
Sofia Virta vihr